

אספרה שמך לאחי

♦ י"ט כסלו תשפ"ד ♦

♦ 5 מחזיק באזני כלב ♦

מצד אחד היה יכול יעקב לחשוב, מה לי לחשוש כל כך ולשלוח שליחים לעשיו, הרי כעת הוא לא נמצא בארץ, הוא יושב לו בארץ אדום, למה להצית את האש, כעת הוא יושב לו בשקט, הוא לא רודף אחרי, למה לי להחזיק באזני הכלב הישן ולעוררו עלי, אדרבה שימשיך לישון, אבל מצד שני חשב יעקב, כעת הזמן לעשות שלום עם עשיו, ואם לא עכשיו אימתי? כי כל זמן⁷ שיצחק אבי חי וקיים, אין לי לפחד כל כך מעשיו שיהרגני, כיון שעשיו נזהר מאוד לא לצער את אבא, אבל מי יודע מה יהיה אחרי כן, וכמו שעשיו באמת אמר; יקרבו ימי אַבְל אָבִי, וְאֶהְרָגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי, לכן כדאי לי להתפייס עם עשיו כעת, כשעדיין אבי חי.

♦ וישלה יעקב מלאכים ♦

מה עשה יעקב? שלח שליחים, מלאכים, לדבר עם עשיו ולשאול בשלומו ולדבר דברי פיוס, ומצד שני גם להפחידו שלא ירצה להילחם עמו, והנה בזמן ההוא היה חמיו של יעקב וגם היה דודו אחי אמו, הלא הוא לבן הארמי, מאוד מפורסם, שמו הלך לפניו בעולם, כולם ידעו שאין שום בן אדם יכול להינצל ממנו, כי הוא היה מכשף וקוסם, והוא היה אביו של בעור, וסבו של בלעם הקוסם, וכל מה שבלעם הרשע ידע בכח הכישוף היה מסבו הלבן, לבן היה מכשף וקוסם הכי גדול מכולם, וכל העולם היו מפחדים מלבן ומכשפיו והוא רצה לאבד את יעקב הרבה פעמים כמו שכתוב;⁸ אַרְמִי אֲבִד אָבִי, ועם כל זה לא הצליח להרע ליעקב, וזה אמר יעקב לשליחים, כך תאמרו לעשיו, עם לבן גרתי, ולא הצליח להרע לי, ואם תחשוב שזמן מועט הייתי אצלו, חודש או שנה, לא ולא, אלא עשרים שנה הייתי אצלו, ואם תחשוב שיצאתי

♦ כיבוד אם ♦

יעקב אבינו חוזר לאביו יצחק בארץ ישראל, עם משפחתו וכל רכושו, כידוע שיצא מארץ ישראל על פי ציווי אביו ואמו, הוא ברח מפני עשיו אחיו, ואמו רבקה הזהירה אותו ואמרה לו; בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי לחרן, ותתעכב שם עד אשר אחיך ינוח מכעסו, וישכח מה שעשית לו, ואז אשלח שליח להגיד לך שתחזור לכאן, אבל אתה לא תחזור בשום אופן מעצמך. ואכן כעת שלחה רבקה אל יעקב את דבורה המינקת,² לפדן ארם, לומר ליעקב לצאת משם ולחזור לאביו.

כשקיבל יעקב את דברי השליחות שאמו שלחה להגיד לו, הבין בליבו, שלא רק מחמת געגועיה אליו ציוותה לו אמו לחזור, שהרי נשקפת בזה סכנה לחייו, אלא כנראה³ שאמו סבורה שכבר עברה הסכנה, כנראה ששמעה מאחיו עשיו, או הבינה מדבריו שכבר עשה שלום, וכבר לא כועס עליו, ולכן קוראת לו לחזור, אבל

יעקב לא היה כל כך רגוע, כי הרי ראה בחלום הסולם, איך שהשר של עשיו עולה ויש לו כח ושליטה רבה על ישראל, ובוודאי שיש להתנהג בזהירות במצב סכנה, ואף שרבקה אמו, שמעה ממנו שעשה שלום, מי יודע אולי עליו נאמר;⁴ דַּבְרֵי שְׁלוֹם עִם רְעֵיהֶם וְרַעָה בְּלִבָּבָם.

האמת, שבאותו זמן אמר ה' ליעקב; שוב אל ארץ אבותיך ולמוֹלְדֹתֶיךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ, וכיון שקיבל ציווי מה' כבר לא היה לו שום ספק שזה הדבר שמוטל עליו כעת לעשות, לחזור לבית אביו, אבל זה עדיין לא ברור שעשיו נח מכעסו, יתכן שעליו מוטל לדאוג ולהשתדל בדרך הטבע שעשיו לא יזיקנו.

1. אור החיים כ"ז מד
2. רש"י על לה ח
3. ספר הגור לר' נפתלי הירץ טריוויש
4. תהילים כ"ח
5. משלי כ"ו
6. רבה ע"ה ג
7. זוהר ח"א קס"ו
8. דברים פרק כו

בידיים ריקות, לא, אלא יש לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, ושלחתי להודיעך למצוא חן בעיניך.

♦ מְשַׁלַּחַת מְלֵאכֵי רְעִים ♦

עשיו הרשע ישב לו בארצו באדום, והנה מגיעים אליו שליחים, עדיין לא המלאכים אלא ממש גלחים, ומי שלח לו השליחות? ⁹ כאשר שב לבן אל ארצו מיהר לשלוח את בנו בעור עם עוד אנשים לרוץ ולהודיע לעשיו, שיעקב ברח ממנו ולהסיתו להרוג את יעקב, לבן לא היה ביכולתו לעשות זאת בעצמו כי נשבע ליעקב שלא יעבור את הגל, מיהרו השלוחים אל עשו ואמרו לו; כה אמר אחיך וקרובך; השמעת מה שעשה לי יעקב אחיך, בתחלה בא אלי ערום וריק יצאתי לקראתו הכנסתי אותו לביתי בכבוד, נתתי לו את שתי בנותי לנשים ואת שפחותי, האלוקים בירך אותו בזכותי, ויהי לו בנים ובנות ושפחות, וצאן ובקר וגמלים וחמורים היו לו ממני הרבה מאד, גם כסף וזהב הרבה, והנה כשראה את עצמו חזק ועצום, עזב אותי כשהלכתי לגזוז צאני קם וברח בסתר, לקח את נשיו ובניו על הגמלים, והולך כעת עם כל מקנהו ורכושו אשר רכש בארצי, אל יצחק אביו, ולא נתן לי אפילו לנשק לבני ולבנותי, לקח אותם כשביות חרב, וגם גנב את אלהי וברח, אני עזבתי אותו עם כל רכושו בנחל יבוק, כעת אם רצונך ללכת אליו, לך ותמצא אותו ותעשה לו כרצונך.

באו שלוחי לבן לעשו ומסרו לו את כל הדברים האלה, כששמע עשו את כל דבריהם חרה אפו מאוד על יעקב ונזכר בשנאתו, וַיִּחְמְתוּ בְּעַדָּהּ בּוֹ, מיהר עשו ולקח את בניו ואת עבדיו ששים איש, ועוד לקח מבני שעיר החורי שלש מאות וארבעים איש, כל המחנה הזאת ארבע מאות איש שולף חרב, והלך לקראת יעקב להכות אותו.

♦ מְלֵאכִים מְמַשׁ ♦

כעת הגיעו ¹⁰ המלאכים ששלח יעקב, התחלקו לכמה קבוצות פגעה בו קבוצה ראשונה נפלו עליו הכוהו ושברו לו את העצמות, אמר להם עשיו; תעזבו אותי אני בן בנו של אברהם! הוסיפו להכותו. אמר להם; הניחוני, שאני בנו של יצחק שנעקד על גבי המזבח! הוסיפו להכותו. אמר להם; הניחוני, אני אחיו של יעקב, התחיל לבקש ולהתחנן, ואמרו; יעקב אחי בא להיפגש אתי אחרי עשרים שנה ואני רוצה לראותו! כיון שהזכיר להם יעקב, הניחוהו, ואמרו לו;

אתה הוא אחיו של יעקב אוהבנו, אם כך אנו מניחים אותך לכבודו ולאהבתו, מסור לו בשמינו דרישת שלום. כשנפרדו קבוצה הראשונה ממחנה עשיו, פגשו בו הקבוצה השנייה, ועשו לו כמו שעשתה הקבוצה הראשונה, ושוב פעם הרשע מנסה אולי יהיה ביכולתו להינצל בזכות הסבא אברהם, ואולי בכל זאת בזכות האבא יצחק, ובלית ברירה מוכרח להרכין ראש ולהזכיר את קרבתו ליעקב, וכן הקבוצה השלישית וכן הרביעית.

♦ בָּאנו אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו ♦

המלאכים חזרו אל יעקב כהרף עין, אצל מלאכים לא לוקח זמן ההליכה הלך וחזור, ואמרו לו ליעקב; באנו אל אחיך, ואל תחשוב שחזר בתשובה, אלא הוא עדיין עשיו הרשע ועדיין שונא אותך, וגם הולך לקראתך, ואל תחשוב שהוא בא לבד, אלא ארבע מאות איש עמו, ¹¹ וכולם גיבורים כמותו, כמו שהוא יכול להילחם נגד ארבע מאות איש, כך כל אחד מהם יכול להילחם על ארבע מאות איש. הזהר הקדוש מקשה למה ¹² הפחידוהו ואמרו לו כל זה? ומתריך; בשביל שהקב"ה רוצה תמיד שהצדיקים יתפללו אליו, שהרי אותו המלאך הממונה על תפלת ישראל לוקח כל התפלות ועושה מהן עטרה לחי העולמים, ובפרט תפילותיהם של צדיקים שהקב"ה רוצה בה, ונעשות עטרה שיתעטר הקב"ה באלו התפילות, ואם תשאל למה התיירא יעקב הרי מחנות המלאכים הקדושים היו עמו, אלא הצדיקים אינם סומכים על זכותם, רק פונים בתפלות ובקשות אל ה'.

♦ וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ ♦

יעקב אבינו פחד מאוד; ¹³ מי יודע, אולי יש לעשיו זכות של כיבוד אב ואם, שכיבד את הוריו כל השנים האלו, ואולי יש לו זכות של יישוב ארץ ישראל שהיה גר בה הרבה שנים, והאמת שגם לא רצה להתגבר על עשיו, היה צר לו לנצח את עשיו ולהרגו, ¹⁴ נכון שהדין הוא, הבא להרגך השכם להרגו, אבל הרי מעשיו הרשע צריך לצאת כמה וכמה גרים, שמעיה ואבטליון, וגם ר' מאיר המכונה בשם "אחרים" [כמו שפירש רש"י ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים].

♦ טוֹבָה חֲכָמָה מִכְּלֵי קָרֶב ♦

9. ספר הישר ויצא

10. רש"י ל"ג ח', ותנחומא פרק ג

11. רבה עה ז'

12. זוהר חלק א דף קסז

13. רבה ע"ב

14. זכרון שמואל, היינה, מאוסרובצה תלמיד המגיד מקוזניץ.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ, והלא עשו הרשע בא להרגני ואינו מתיירא ממך, ואני מתיירא ממנו, אמנם על אף שהבטחת לי²⁰ שתשמור אותי, אך אני מפחד שמא התלכלכתי בעבירות ואין לי זכות להינצל ממנו, לכן אני מבקש בתחנונים, הצילני בזכות אבותי שלא יבוא להכות אותי אִם עַל פְּנֵים, ותקיים הבטחתך וְשִׁמְתִי אֶת זַרְעֶךָ פְּחוּל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפֵּר מִרְבּוֹ.

♦ דוֹרוּן ♦

דבר השלישי, שעשה יעקב, זה הדוֹרוּן; יעקב שלח אבנים טובות ומרגליות, וגם חמש מאות חמישים בהמות, וכך חשבונם - מאתים ועשרים עזים, מאתים ועשרים רחלים, שישים גמלים, חמישים פרות, ושלושים אתונות, וכל המנחה הזאת היה בשווי²¹ של שלש אלף תשע מאות ושישים סלעים, ורצה יעקב בכוונה לשלוח לעשיו סכום זה, כדי להסיר את הקטרוג של כיבוד אב, שהרי בכל השנים הללו רק עשיו כיבד את הוריו, ובכך עשה יעקב חשבון, שעל ארבע עשרה שנה שהיה בישיבה של שם ועבר אין עליו קטרוג, כיון שעסק בתורה, והשנים שהיה אצל לבן שזה עשרים ושתים שנה שבעצם היה צריך להתחלק עם עשיו, שכל אחד ישמש את ההורים אחד עשרה שנה, הרי יוצא שעשיו שימש את ההורים אחד עשרה שנה יותר ממה שצריך, ואם כך אשלם לו את שכר הפעולה של השנים הללו, עבור כל יום סלע, ועבור כל שנה שלש מאות שישים סלעים, ובזה יסיר את הקטרוג של כיבוד אב שהרי משלם עבור שכר העבודה.

♦ מִן הַפֶּא בִּירוֹ ♦

הצאן שהיה ליעקב, היה מגולגלת בהם²² נשמות של

יעקב הכין עצמו לשלושה דברים, לדורון לתפילה ולמלחמה, אלא שיעקב התנהג בחכמה,¹⁵ טוֹבָה חֲכָמָה מְפֹלִי קָרַב עֲדִיף לִנְצַח עַל יְדֵי חֲכָמָה, מאשר במלחמה, לכן הלביש את בניו כלי זיין מבפנים ובגדים לבנים מבחוץ, כדי שלא ייראה שבא ללחום שזה רק יצית את האש עוד יותר, אלא הפוך, בא עם בגדי לבן שזה סימן לשלום, רק מבפנים היו מזויינים אם יצטרכו בלית ברירה, ועוד דבר עשה יעקב, חצה את מחנהו לשנים, והניח מרחק ממחנה אחד להשני מהלך יום אחד, ועשה חשבון ואמר; ¹⁶הנה רבקה אמי אמרה; לָמָּה אֲשַׁפֵּל גַם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד, ובזה ניבאה ששניהם ימותו ביום אחד, [האמת שלבסוף לא מתו באותו יום ממש, שהרי היה יותר משבעים יום אחרי פטירתו של יעקב, עד שקברו אותו במערת המכפלה, וכשקברו את יעקב התיזו את ראשו של עשיו ונפל למערה,¹⁷ והטעם לזה שלא נהרג עשיו ביום הסתלקותו של יעקב, כי הרי יעקב אבינו לא מת, ועיקר הסתלקותו מהעולם הינו ביום קבורתו, ולכן באותו יום נהרג עשיו, אבל יעקב בחייו, לא החזיק את עצמו לכה צדיק, וחשב ששניהם ימותו באותו יום ממש] ואם כן, עשה יעקב חשבון שאם עשיו יכה את המחנה הראשון, שבתוכו היה יעקב, ויעקב ימות, הרי שגם עשיו ימות באותו יום כנבואתה של רבקה, וממילא המחנה השני, שהיה במרחק של יום אחד יישאר לפליטה.

♦ תְּפִילַת יַעֲקֹב ♦

באותה שעה עמד יעקב בתפלה לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבוננו של עולם, כתבת בתורתך "לא תקח האם על הבנים" ועוד כתבת "ושור או שׂה או שׂה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אֶחָד" אם יבוא רשע זה ויאבד בני ואת אמם כאחת,¹⁸ ספר תורה שאתה עתיד ליתן בהר סיני, מי יקרא בו? בבקשה ממך הצילני נא מידו שלא יבוא ויכני אִם עַל פְּנֵים.¹⁹ רבון כל העולמים לא כך אמרת לי; שׁוּב אֶל אֶרֶץ אַבְרָהָם וְלִמְוֹלְדֹתָּהּ

15. רבה קהלת ט' כ"ח

16. הרבי ר העשיל בחנוכת התורה.

17. חת"ס סוטה י"ג

18. רבה ע"ה י"ג

19. פרקי דר"א ל"ו

20. ברכות ד.

21. אור תורה לר' מאיל יחיאל מאוסטרובצא - עז תיש ורחל שוים כל אחד סלע, איל שתי סלעים, גמל חמישים סלעים, פר וחמור כל אחד עשרים וחמש סלעים, ואם כן, החשבון כך עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים הרי ארבע מאות ועשרים, הרי ארבע מאות ועשרים סלעים, ואילים עשרים הרי ארבעים סלעים, ובס"ה ארבע מאות ושישים סלעים, גמלים מיניקות ובניהם שלשים שוים אלף וחמש מאות סלעים, הרי אלף ותשע מאות ושישים סלעים, פרות ארבעים ופרים עשרה אתונות עשרים ועירים עשרה הרי חמישים פרים ושלשים חמורים דהיינו שמונים פעמים מנה דהוא כ"ה סלעים, ועולה שני אלפים סלעים נמצא בס"ה שוים של כל המנחה שלשה אלפים ותשעה מאות ושישים סלעים מכוון ממש כשכר עבודה של י"א שנים שהי' מוטל על יעקב בכ"ב שנים, והוא פלא.

22. לא יאומן כי יוספר אבל הגיע לידנו "נעימת הרועים" אותה היה רגיל יעקב אבינו לשיר ולזמר כשרעה את צאנו בשדה כידוע כי גם הישמח משה, וגם האוהב ישראל, סיפרו כי הם היו חלק מהצאן של יעקב אבינו, והם אף זוכרים את ההכאות שיעקב אבינו הכה אותם, ויתירה מזאת האוהב ישראל גם ידע לשיר את נעימת הרועים של יעקב אבינו ונעימה זו עברה במסורה במשך הדורות עד כמעט לדורינו ממש, להוותי לא הצלחתי להתחקות אחר מי שעדיין מחזיק במסורה זו ומכיר את הנעימה כפי שהיא נשמעה בבית מדרשו של האוהב ישראל, אולם ראו זה חדש אשר מצאתי כי הרה"ק רבי ישראל מרוזין והרה"ק רבי אברהם דוד וואהרמן מבוטשטאט אף הם היו משוררים את נעימת הרועים של יעקב אבינו ונעימה זו שנשתמרה לדורות, ויתכן כי מדובר אכן באותה מנגינה, התווים נדפסו בסוף ספר דעת קדושים שנדפס בת"א שנת תש"ט וסוף הספר בתולדות המחבר בעמוד צ' עיי"ש התווים, ועיין שם בסעיף 11 הובא שם סיפור מעניין בהקשר לכך; הרה"ק מבוטשטאט אחרי הזמירות לסעודה שלישית בשבת קודש ולפני שהתחיל בדברי תורה היה שר איזה שיר הידוע לבני משפחתו על פי קבלה ומסורה בלי מילים רק בדביקות רבה ובהתפשטות הגשמיות והיה נוהג להמשיך בניגון זה לפעמים אפילו למעלה מחצי שעה וכשגמר את הניגון היה מתחיל בדברי תורה אחד מחסידי בוטשטאט שהיה לרגל מסחרו ברוסיה וכאשר הגיעו ימים הנוודים נסע להצדיק מרוזין ז"ל וביום הקדוש כאשר ישב הצדיק מרוזין ומתייחד עם בוראו פתאום שמע החסיד הזה איך שהצדיק מרוזין שר לעצמו את הניגון הנ"ל החסיד הנ"ל נתפעל ופליאה גדולה התפלא ויצא מכליו ורצה לדעת איך הגיע הניגון הזה מבוטשטאט עד רוזין ואיך זה שהרה"ק מרוזין יסיר אותו ביום הקדוש בדביקות

³⁰כיון שהמנחה הזאת שהוא שלח כעת לעשיו אינה מתנה מרצון הלב אלא מחמת אונס נפשות, שמפחד שלא יהרגו, ולכן יצטרך עשיו להחזיר את כל המנחה שקיבל, וזה יהיה כשמשיח יגיע, אבל לא יחזיר רק כמו ששלח לו יעקב, אלא גם כל הוולדות וולדי וולדות שנולדו עד סוף כל הדורות בזמן ההוא, וזה יהיה קידוש ה' גדול, וזוה נתרצו הבהמות ללכת לעשיו.

♦ וַיִּלֶן שָׁם בְּלִילָה תְּהוּא ♦

יעקב לן שם, אבל ³¹לינתו של יעקב לא הייתה על ידי שינה, הרי עשרים שנה שהיה בבית לבן, נדדה שנתו, וארבע עשרה שנה שהיה בבית עבר לא שכב לישון, וכעת יישן? הרי כעת הוא ממש שעת סכנה, ואיך ישכב לישון, אלא יעקב התפלל ערבית, ונכנס לביהמ"ד ולן בעומקה של הלכה.

♦ וַיִּקְחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנַּחֵל ♦

כשרצה לעבור את הנחל ³²נבקע לו הנחל ועבר ביבשה, אמנם האימהות לא פחדו ויכלו לעבור לבד, אבל ³³הילדים פחדו לעבור, והיה יעקב צריך להעביר אותם, וגם את כל צאנו ורכושו, והנה ³⁴פתאום נדמה לו ליעקב, דמות רועה עם צאן וגמלים כמוהו, [שזה היה מלאך, השר של עשיו], ושניהם עומדים לפני הנחל עם כל המקנה, אמר לו הרועה ליעקב הרי קשה להעביר את הנחל, בא נעביר ביחד, קודם אעזור לך להעביר את שלך, ואחר כך תעזור לי להעביר את שלי, ואמנם יעקב לא היה צריך עזרה, אך כיון שהיה נראה לו כלסטים, לא רצה לחרחר ריב, והסכים, והנה מתחילים להעביר את הצאן של יעקב, ומיד העביר המלאך את של יעקב כהרף עין, ואחר כך יעקב מתחיל להעביר עמו את צאנו, וחוזר ולוקח עוד ומעביר, והרועה אמר לו, נחזור ונראה שלא שכחנו כלום, וחוזר ורואה עוד צאן שלא ראה קודם, וכך במשך הלילה כמה וכמה פעמים, הבין יעקב שהענין לא חלק, הצאן לא נגמר, תפס יעקב בגד וכרך על צווארו של

צדיקים שנולדו אחר כך בכלל ישראל, ובכן לקחת מהמקנה ולהעביר אותו לעשיו, זה לא דבר של מה בכך, כי ²³הרי יתכן שעשיו יקריב אותם לעבודה זרה, ואז הם אבודים, ולכן לא רצה יעקב לשלוח בהמה שיש בה נפש מגולגלת, כדי שלא יהיה קלקול לשום נפש, ואכן ה' זימן לידו בהמות שאין בהם נפש מגולגלת ואיך ²⁴הנה כשבא יעקב לקחת מהצאן היו הבריאים בורחים, ויעקב לא רצה להכריח שום בהמה מחשש הנ"ל, ורק הבעלי מומין באו לידו, ולכן כל הבהמות ששלח לו ²⁵היו בעלי מומים, כדי שלא יקריב מהם קרבן, אבל לא היו המומים בגלוי, כי הרי בזה רק יכעיס את עשיו, ומה עשה, נתן לו את הבהמות שיש להם מום בסתר, ומנין ידע אלו הם? ובכן יש ²⁶חכמה, שאדם יכול לדעת בבהמה ובחיה אם היא כשירה, ²⁷צריך להעביר ולמשמש היד על גב הבהמה אם תשפיל את עצמה לארץ תחת ידו, ודאי כשרה, וסימן לזה; לֵב נְשָׁפָר וְנִדְפָה אֲלֵקִים לֹא תִבְזֶה, ואם לא משפילה עצמה אלא נשאר בידו, היא לא תמימה, וכך בדק יעקב ולקח מן הַבָּא בְּיָדוֹ, אלו שלא התכופפו, ונשארו בידו, אותם לקח לעשיו. ונתן ביד עבדיו כל עדר לבד, והניח ריווח בין כל עדר כמלוא עין, כדי שעשיו יחשוב, כל כך הרבה בהמות שלח לי יעקב, עוד ועוד. וציוה את הראשון ²⁸כשתיפגש עם עשיו וישאל אותך; למי אתה שייך, ולהיכן תלך, ולמי אתה שולח את זה, ענה לו על ראשון, ראשון, אני שייך לעבדך יעקב! ואני בא להביא אליך את המתנה! וגם יעקב אחרי! ואם ישאל מדוע יעקב עצמו לא בא לקבל את פני, ענה לו, שמקודם רצה למחוק את הרוגז, מאדוני עשיו, על ידי המתנה הגדולה, ואחר כך יתראה עמך, וכך ציווה לכל השליחים לדבר עם עשיו, וציווה את השליחים, עברו עכשיו לפני, ואני אבא אחריכם בבוקר. ויעקב לן בלילה ההוא במחנה, עם עבדיו והרועים, ולא באהלו, כדי שיהא מוכן על כל מיני פעולות אם יצטרכו, אם יבוא עשיו להילחם אתו בלילה.

♦ מַלְכֵי תְּרִשִׁישׁ וְאִיִּים מְנַחֵה יְשִׁיבו ♦

אמנם גם הבהמות הללו כשהגיע הזמן ²⁹בעת שרצה יעקב לשלוח אותם לעשו, הבהמות לא רצו ללכת ולצאת מחלקו של יעקב, לעבור לחלק עשו והוצרך יעקב לקחת אותם בידי, למסרם שילכו אליו, והבטיחם שיתקדש שם שמים על ידם,

ובנעימה קדושה, למחרת היום הרהיב החסיד עוז בנפשו ושאל את הצדיק מרוזן לפשר הדבר ואז עצם הרה"ק את עיניו ואמר נו א חידוש מיט דעם ניגון האט דאך יעקב אבינו געפאשעט די שעפעלעך מה אתה מתפלל הלוא עם הניגון הזה היה יעקב אבינו רועה את צאנו בשדה ואחרי זמן כשהחסיד חזר לבוטשאטש וסיפר להראב"ד ז"ל את דברי הרה"ק מריזן נשתנו פניו והתחיל לנענע בראשו ואמר נו א חידוש מהייסט ר' ישראל נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה איזה פלא יש בדבר שמו ר' ישראל נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה (קובץ עץ חיים באבוב ט"ו עמוד שד"מ).

23. שבט מוסר פרק ל"ו אות י"ז

24. מדרש הגדול

25. בעל הטורים ל"ב טו

26. ספר חסידים - סימן תסח

27. דרכי משה י"ד לה א'

28. צאינה וראינה

29. סידורו של שבת דרוש ח' פ"א

30. מדבר קדמות מערת ל' אות כ"א בשם מהר"ש פרימו

31. אור החמה

32. בעל הטורים ל"ב כ"ד

33. ביאורי מהרא"י (תרומת הדשן)

34. שיר השירים רבה ג' ג' בפסוק כתמרות עשן, ובפ' עץ יוסף

◆ וַיֵּרָא כִּי לֹא יוּכַל לוֹ ◆

וַיֵּרָא, פתאום המלאך ראה את השכינה על גבי יעקב ונבהל, אמרו³⁸ חז"ל משל לאחד שהיה עומד ומתגושש עם בנו של מלך, הגביה עיניו וראה את אביו המלך עומד על גביו, מיד השליך עצמו ארצה אל תוך הרפש, כך כשראה המלאך את השכינה על גבי יעקב, הבין שלא יוכל לנצח אותו, ומיד נכנע ליעקב.

◆ 39 בְּכַה וַיִּתְחַנֵּן לוֹ פִּית אֵל יִמְצְאוּנוּ וְשֵׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ ◆

ביקש המלאך רשות מיעקב ובכה ואמר; ⁴⁰תן לי ללכת, הגיע זמן קילוסי לקלס להקב"ה, אמר לו יעקב; יקלסו חביריך, ואתה תקלס מחר, אמר לו המלאך; איני יכול, למחר אני בא לקלס והם אומרים לי כמו שלא קילסת אתמול כך אינך מקלס היום, אמר יעקב; תפסיק לדבר, לֹא אֶשְׁלַחְךָ פִּי אִם בְּרַקְתָּנִי, הסביר יעקב ואמר; אותן המלאכים שבאו אצל אברהם, לא הלכו ממנו אלא בברכה, כמו כן אתה תברך אותי, ענה המלאך; אותן המלאכים נשתלחו מהשמים על מנת כך, כדי לברכו, אבל אני לא נשלחתי לך, אמר לו יעקב תפסיק לדבר, לֹא אֶשְׁלַחְךָ פִּי אִם בְּרַקְתָּנִי, שוב התחנן המלאך, איך אברך אותך ואגלה לך עתידות, הרי המלאכים שבאו אצל אברהם, נענשו על שגילו ללוט שהם הולכים להפוך את סדום, ולא היה להם רשות לגלות את העניין הזה אלא לאברהם, והיו צריכים לומר ללוט רק שהם באים להציל אותו מאנשי סדום, וכיוון שהם גילו סודות מהשמים, נענשו, ונדחו ממחיצתם מאה שלושים ושמונה שנה, ולא יכלו לחזור למקומם ברקיע, עד שעלו חזרה בסולם שראית בחלום, ואיך אני אגלה סודות מהשמים, אמר יעקב; תפסיק לדבר, לֹא אֶשְׁלַחְךָ פִּי אִם בְּרַקְתָּנִי, בסוף החליט המלאך ואמר; אני אגלה לו ליעקב, ואם הקדוש ברוך הוא ישאל אותי למה גילית לו, אני אומר לו; רבוננו של עולם כשצדיק גוזר אתה מקיים, ואתה לא מבטל גזירתם, ואיך אני הייתי יכול לבטל גזירתם, ובעל כרחו אמר לו המלאך; עתיד הקב"ה להגלות עליך בבית אל ולהחליף את שמך ואני עומד שם, והודה לו מיד שהברכות שייכות ליעקב.

הרועה, ואמר לו; אתה מכשף! חשב המלאך, מה הוא מדבר ומתנהג אלי בצורה כזאת, אני יראה לו עם מי יש לו עסק, מה עשה המלאך; הניח אצבעו בארץ, התחילה הארץ תוססת אש, אמר לו יעקב; אתה רוצה להפחיד אותי עם אצבע אש, אני כולי אש, כמו שכתוב וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ.

◆ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ ◆

המלאך התאבק עם יעקב, כדרך שני אנשים שמתעצמים ומתחזקים להפיל איש את רעהו שמחבקו ומחזיקו בזרועותיו, ומעלים עפר ברגליהם על ידי נענועים, ואמנם היה זה³⁵ מלחמה ממש, ובגבורה, אך לא היה כאן מלחמה גשמית בלבד, אלא שהמלאך ניסה לחפש לו עבירה שעל ידי כך יוכל להתגבר עליו ולהרע לו, ורצה להרגו, אבל חיפש עבירה, וחיפש וחיפש ולא מצא, וכיוון³⁶ שראה שאין לו שליטה על יעקב, ועל כל הדורות העתידיים כלומר על תלמידי חכמים עצמם, החליט, להזיק את תומכי התורה, על ידי שנגע בכף הירך של יעקב בגיד הנשה, שזה מחזיק את האדם, ואכן היצר הרע משתדל בכל הדורות להפריע מלתמוך בידי עמלי תורה באיזה אופן שהוא, שלוקחים מהם את כספם ע"י מסים או שמטמטמים את לב המחזיקים, כדי שקול שוועת התורה ולומדיה לא יגיע לאזנם, והיצה"ר חושב שמכיון שעלתה בידו לשבור לחמם של הלומדים כבר יזניחו את למודם ויעזבו את הישיבות, אבל התורה אומרת כי אף שהמלאך הצליח וַתִּקַּע פֶּף יָרְךָ יַעֲקֹב, המלחמה עדיין נטושה בְּהַאֲבָקוֹ עִמּוֹ, לבסוף יעקב יהיה המנצח.

◆ עַל בֶּן לֹא יֵאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה ◆

ממעשה זה ואילך³⁷ אסרו בני יעקב על עצמם את אכילת גיד הנשה ללא שנצטוו על כך, כנאמר; עַל בֶּן לֹא יֵאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל פֶּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כי בני יעקב האשימו את עצמם במה שאירע ליעקב, שבגלל שהניחוהו לבדו ללא עזר וסיוע פגע בו המלאך בכף ירכו, כי אילו היו בניו מלווים אותו ומסייעים לו, היה נמנע הדבר, לכן נדרו נדר ואסרו על עצמם את אכילת גיד הנשה, וכשניתנה התורה לישראל נקבע איסור זה לדורות.

35. קריאת ספר

36. חפץ חיים על התורה ע"פ הזוהר

37. ספר חסידים סימן רל"א

38. רבה ע"ז ב'

39. הושע י"ב

40. רבה ע"ח ב'

עיצוב ועימוד: בהירות
b65271000@gmail.com

ניתן להשיג בטל': 053-314-1925
ובמייל: wa052052@gmail.com